

Børne- og undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

10. december 2025

Høring over udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Selveje Danmark takker for muligheden for at afgive høringssvar vedr. udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Med lovforslaget foreslås det, at der indføres udtrykkelige regler om fysisk indgriben i grundskolen, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse. Selveje Danmark anerkender intentionen om at styrke retssikkerheden for eleverne og skolens personale, men finder det samtidig væsentligt at fremhæve en række kritik- og opmærksomhedspunkter.

Selveje Danmark repræsenterer selvejende aktører på hele velfærdsområdet, herunder behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, som også er omfattet af folkeskoleloven. Selveje Danmark vil derfor indledningsvist gøre opmærksom på, at der er nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, som skal undersøge og komme med anbefalinger til de udfordringer, der knytter sig til magtanvendelsesreglerne på specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem. I dag gælder der forskellige magtanvendelsesregler i samme klasse afhængigt af, om eleven er anbragt på børne- og ungehjemmet eller er dagelev.

Selveje Danmark anbefaler derfor, at nærværende lovforslag forholder sig til den tværministerielle proces om harmonisering af forskellige magtanvendelsesregler på behandlings- og specialundervisningsområdet.

Endvidere finder Selveje Danmark det kritisabelt, at lovforslaget udvider personalets adgang til fysisk indgriben, men undlader at forholde sig til de strukturelle og ressourcemæssige udfordringer, der i betydeligt omfang præger folkeskolen.

Selveje Danmark bemærker, at det risikerer at rette fokus mod elevernes adfærd som hovedproblemet fremfor at adressere de udfordringer i folkeskolens rammer og struktur, der ofte er medvirkende til de situationer, lovforslaget søger at regulere. Herunder savnes en stillingtagen til, om folkeskolens personale har de nødvendige kompetencer, ressourcer og rammer til at håndtere komplekse og tilspidsede situationer på en fagligt forsvarlig måde. Uden sådanne forudsætninger ser Selveje Danmark en betydelig risiko for, at udvidede beføjelser utilsigtet kan føre til magtanvendelser.

Generelle bemærkninger

Magtanvendelse skal altid være en undtagelse

Det er for Selveje Danmark helt afgørende at bemærke, at magtanvendelse er og skal være en undtagelse. Magtanvendelse må aldrig stå i stedet for en pædagogisk tilgang eller indsats.

Det tydeliggøres i lovbestemmelserne, at afværgehjælp og fysisk magtanvendelse på skolen kun må ske undtagelsesvist og aldrig må erstatte omsorg og pædagogisk indsats. Det præciseres desuden i lovbemærkningerne, at magt kun kan anvendes som en sidste udvej i forsøget på at hjælpe en elev efter alle pædagogiske muligheder er udtømt.

Selveje Danmark finder det dog nødvendigt at bemærke, at en udvidet hjemmel til magtanvendelse ikke kan stå alene. Hvis magtanvendelse i praksis skal forblive en undtagelse, kræver det, at folkeskolen og skolens personale i langt højere grad end i dag har de nødvendige ressourcer, faglige kompetencer og pædagogiske redskaber til at forebygge og nedtrappe konflikter.

Selveje Danmark understreger derfor behovet for, at der i forlængelse af nærværende lovforslag er politisk fokus på at skabe de nødvendige forudsætninger for, at magtanvendelsesindgreb ikke sker på grund af knappe personaleressourcer eller i fraværet af de rette kompetencer.

Det er afgørende, at lovgivningen understøtter en praksis, hvor magtanvendelser forebygges, og når det undtagelsesvist finder sted, håndteres med de rette faglige forudsætninger. Magtanvendelse må aldrig blive et udtryk for afmagt, sanktioner eller manglende ressourcer og kompetencer.

Behov for tydelig vejledning

Selveje Danmark vil gerne understrege behovet for, at lovforslaget ledsages af en tydelig og praksisnær vejledning. Det styrker elevernes retssikkerhed og personalets retsstilling.

Lovforslaget introducerer nye begreber, udvidede magtbeføjelser og afgrænsninger, som kræver skønsmæssige vurderinger, som personalet ikke bør overlades til at foretage alene. Uden klar og praksisnær vejledning risikerer skolerne at udvikle forskellige fortolkninger og implementering af reglerne, hvilket kan skabe ulighed i elevernes og personalets retssikkerhed. Det kan ligeledes føre til usikkerhed og tvivl i situationer, hvor hurtige beslutninger er nødvendige, og hvor uklarhed i sig selv kan være konfliktoptrappende.

Selveje Danmarks medlemmer på børne- og ungeområdet bidrager gerne med praksisnære eksempler.

En pædagogisk tilgang kræver de rette forudsætninger

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at skolerne skal arbejde ud fra en pædagogisk tilgang, der forebygger magtanvendelser, så afværgehjælp og fysisk magtanvendelse så vidt muligt undgås. Skolerne skal desuden følge op på eventuelle magtanvendelser med henblik på løbende læring og forbedring af indsatsen.

Selveje Danmark anerkender intentionen, men finder det samtidig væsentligt at understrege, at en pædagogisk tilgang ikke opstår af sig selv. En pædagogisk tilgang forudsætter, at personalet har de nødvendige kompetencer, tid og rammer til at arbejde forebyggende og konfliktnedtrappende. Selveje Danmark bemærker i den forbindelse, at der ikke afsættes midler til kompetenceudvikling eller opbygning af de pædagogiske rammer.

Selveje Danmark forudser derfor, at de ændringer, der lægges op til med nærværende lovforslag, i høj grad kan medføre de samme tvivlsspørgsmål i praksis – særligt eftersom flere af de foreslåede ændringer giver personalet mere vidtgående beføjelser.

Selveje Danmark foreslår,

- at personalet klædes på til at forebygge og gennemføre magtanvendelse.
- at der er et særskilt implementeringsfokus på personalet, der skal anvende reglerne.
- at der foretages en løbende og systematisk evaluering, der har fokus på i hvilket omfang, ændringerne er implementeret, samt om de opfylder sit formål.

Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser

Selveje Danmark bemærker, at lovforslaget vurderes til at have økonomiske konsekvenser for kommunerne. Ifølge lovforslaget vedrører det meropgaven forbundet med krav om registrering og indberetning af fysisk magtanvendelse på de omfattede kommunale grundskoler og fritidstilbud. Samtidig vurderes lovforslaget ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet. Denne vurdering deler Selveje Danmark ikke.

Ikke-offentlige, herunder selvejende, behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem er ligeledes underlagt folkeskoleloven og vil dermed være omfattet af samme krav om registrering, dokumentation og opfølgning ved magtanvendelse. Selveje Danmark finder det derfor problematisk, at lovforslagets økonomiske og implementeringsmæssige konsekvenser udelukkende vurderes til at omfatte de kommunale tilbud og ikke anerkender, at ikke-offentlige behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem tilsvarende vil blive pålagt en meropgave.

Det fremgår desuden af lovforslaget, at de økonomiske konsekvenser for det offentlige skal DUT-forhandles med kommunerne. Selveje Danmark ser dermed en risiko for, at selvejende skoletilbud pålægges en meropgave uden tilsvarende ressourceindsats eller kompensation.

Selveje Danmark understreger, at det er helt afgørende, at offentlige og ikke-offentlige skoletilbud kompenseres på lige vilkår.

Selveje Danmark foreslår,

- at det præciseres i lovforslaget, at der også vil være økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet, herunder for behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem.
- at kompensation tilfalder alle skoler, der er omfattet af loven, uanset om de er offentlige eller ikke-offentlige.

Specifikke bemærkninger

Anvendelsesområde

Selveje Danmark gør opmærksom på, at behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem også er omfattet af folkeskoleloven. Selveje Danmark bemærker i den sammenhæng, at for elever i behandlings- og specialundervisningstilbud samt dagelever

i specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem gælder bestemmelserne i folkeskolens ordensbekendtgørelse om magtanvendelse, hvorimod for børn og unge, der er anbragt, gælder voksenansvarslovens bestemmelser om magtanvendelse.

Selveje Danmark foreslår,

- at lovforslaget præciserer, hvilke elevgrupper og skoler der er omfattet af lovforslaget.

§ X1 – omsorgsansvar

Selveje Danmark efterlyser tydeligere afgrænsning af omsorgsansvarets rækkevidde, herunder håndtering af situationer, hvor elevens eller forældrenes perspektiv adskiller sig fra skolens vurdering.

§ X2 og X3 – fysisk guidning og proportionalitet

Selveje Danmark ser en risiko for, at der opstår en uklar og retssikkerhedsmæssig problematisk grænse mellem fysisk guidning og fysisk magtanvendelse.

Når fysisk guidning kan omfatte kortvarig fastholdelse jf. lovbemærkningerne, forventes personalet i tilspidsede situationer at skabe ro, afsøge pædagogiske muligheder og samtidig vurdere, om den fysiske kontakt er guidning eller magt. Selveje Danmark bemærker, at denne vurdering risikerer at skabe et krydspres mellem omsorgspligt, hensyn til fællesskabet, elevens og medarbejderens retssikkerhed.

Derudover vurderer Selveje Danmark, at formuleringen ”kortvarig” kan give anledning til vidt forskellige fortolkninger, hvilket yderligere øger risikoen for fejl, tvivl og uensartet praksis.

Selveje Danmark bemærker desuden, at proportionalitetsprincippet jf. § X3 gælder for afværgehjælp og fysisk magtanvendelse. Selveje Danmark opfordrer på det kraftigste til, at proportionalitetsprincippet gælder alle former for fysisk indgriben i folkeskolen – også fysisk guidning.

Selveje Danmark foreslår,

- at retningslinjerne for fysisk guidning præciseres.
- at ”kortvarig fastholdelse” udgår at forståelsen af fysisk guidning.
- at det præciseres i lovforslaget, at proportionalitet jf. § X3 også gælder fysisk guidning.

§ X5 stk. 2 og 3 – fysisk magtanvendelse

Selveje Danmark finder, at der er behov for at præcisere brugen af magtanvendelse ved ”chikanerende eller krænkende adfærd” samt ved ”væsentlige forstyrrelser” i undervisningen, herunder forskellene i, hvornår og hvordan det er tilladt at anvende magt i de forskelligartede situationer. Selveje Danmark ser desuden et behov for, at det tydeliggøres, hvordan fysisk magt udøves på den mest skånsomme måde.

Selveje Danmark foreslår,

- at det præciseres i lovforslaget, hvornår og hvordan personalet kan anvende magt jf. § X5, stk. 2-3 i de situationer, hvor barnet primært er til væsentlig gene eller forstyrrelse for andre.

- at lovbemærkningerne, en vejledning mv., indeholder konkrete, praksisnære retningslinjer for, hvordan magt må udøves, herunder hvordan indgreb gennemføres så skånsomt og kortvarigt som muligt.

Selveje Danmark står naturligvis til rådighed, hvis høringssvaret giver anledning til spørgsmål eller bemærkninger.

Med venlig hilsen

Jon Krog
Branchedirektør, Selveje Danmark